

**Schoonoord, Slenerweg
Gemeente Coevorden (Dr.)**

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2010-05/08

*Schoonoord, Slenerweg, Gemeente
Coevorden (Dr.). Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Recreatiecentrum Rijmaaran

Steekproefrapport 2010-05/08
ISSN 1871-269X

auteurs: drs. C. Tulp (senior archeoloog) &
N. van der Mei

autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef werkt volgens KNA 3.1.

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, juni 2010

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01).....	1
• 1.2 Locatie en administratieve gegevens (KNA 3.1 LS01, LS02).....	3
2. Bureauonderzoek.....	4
• 2.1 Bronnen.....	4
• 2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04).....	5
• 2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04).....	7
• 2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03).....	10
• 2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05).....	11
3. Veldonderzoek.....	13
• 3.1 Plan van Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01).....	13
• 3.2 Resultaten veldwerk (KNA 3.1 VS02, VS03).....	14
4. Conclusies en advies (KNA 3.1 VS07).....	17

Appendix I: Archeologische periodes

Appendix II: Kaart met bekende archeologische waarden

Appendix III: Boorbeschrijvingen volgens Archeologische Standaard
Boorbeschrijvingsmethode

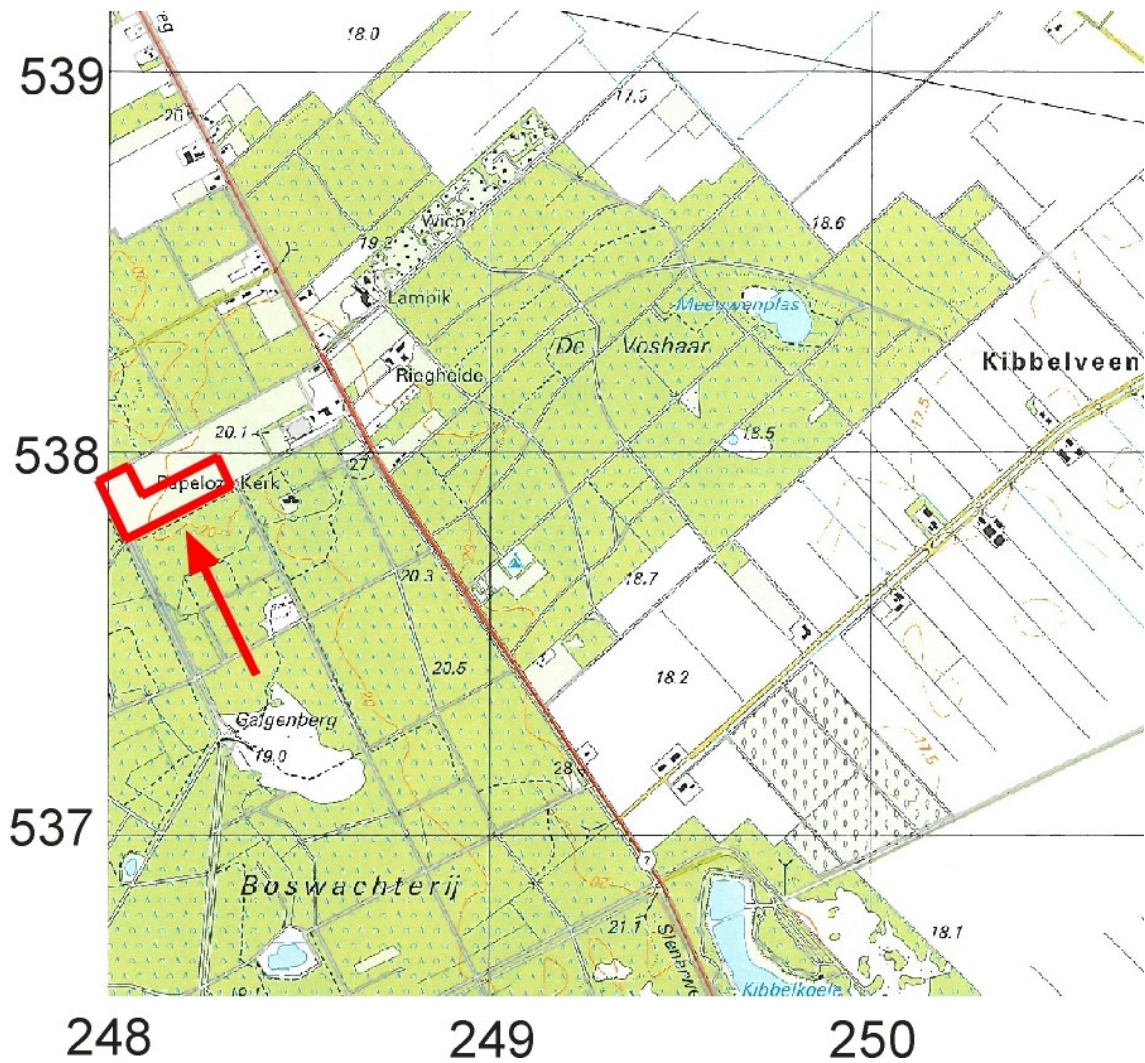
Samenvatting

Op 31 mei 2010 heeft aan de Slenerweg te Schoonoord, gemeente Coevorden, provincie Drenthe, een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaatsgevonden (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen uitbreiding van de minicamping Rijmaaran aan de Slenerweg 118. Het te bebouwen deel van het perceel is circa 3,5 hectare groot. Alleen dit deel is onderzocht. Doel van het onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysieke geografie, archeologie en historische geografie. Uit dit plangebied zijn geen eerdere vondstmeldingen bekend. Wel grenst het perceel in het zuiden aan een terrein van zeer hoge archeologische waarde.

Tijdens het veldonderzoek zijn 21 boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen. Tevens is het terrein gekarteerd door dit in banen met een onderlinge afstand van vijf meter af te lopen. Uit het veldonderzoek bleek dat de bodem grotendeels verstoord is: onder de bouwvoor is veelal een totaal verstoord restant van een podzolbodem aanwezig. Alleen in het oostelijk deel van het terrein (rond boringen 1, 2 en 18-21) is de bodem redelijk gaaf. De aanwezigheid van redelijk onverstoorde grondsporen is hier niet uit te sluiten. Daarnaast zijn met de veldkartering drie vuurstenen artefacten in het midden en westen van het terrein gevonden, evenals enkele stukken verbrand vuursteen.

Wij adviseren daarom geen bodemingrepen uit te voeren in het op Figuur 6 rood aangegeven deel van het plangebied. Indien planinpassing niet mogelijk is dient een proefsleuvenonderzoek te worden uitgevoerd. Buiten de zone rond de boringen 1, 2, 18, 19, 20 en 21 geven de resultaten van het onderzoek (sterk verstoorde bodem) geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek.

Figuur 1: Schoonoord, Slenerweg: de begrenzing van het plangebied is met een rode lijn aangegeven. [Naar: ANWB, 2004. *Topografische Atlas Drenthe 1:25 000*. ANWB bv, Den Haag. Een vierkant raster komt overeen met een vierkante kilometer. De kaart is naar het noorden gericht.]

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01)

In opdracht van Recreatiecentrum Rijmaaran, vertegenwoordigd door mevrouw M. Sehlmeier, is een plangebied aan de Slenerweg te Schoonoord onderzocht op het voorkomen van archeologische waarden (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande uitbreiding in zuidwestelijke richting van de minicamping Rijmaaran aan de Slenerweg 118. De hiermee gepaard gaande graafwerkzaamheden zullen eventueel aanwezige archeologische grondsporen verstoren. De verstoringsdiepte was ten tijde van het onderzoek nog niet bekend.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek middels grondboringen met een veldkartering. Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Het doel van het veldonderzoek is het vaststellen van de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw, de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, metalen voorwerpen, bewerkt vuursteen, bewerkt en verbrand bot en houtskool.

Figuur 2: Schoonoord, Slenerweg: foto van het plangebied, genomen richting het westen.

1.2 Locatie en administratieve gegevens (KNA 3.1 LS01, LS02)

Het plangebied ligt ten zuidoosten van Schoonoord, gemeente Coevorden, ten westen van Slenerweg nummer 118 (zie Figuur 1). Het onderzochte terrein beslaat alleen de plaats van de geplande uitbreiding. De omvang van het plangebied is circa 3,5 hectare en ten tijde van het onderzoek was dit terrein in gebruik als paardenweide (zie Figuur 2 en 6). Voor een overzicht van de administratieve gegevens wordt verwezen naar Tabel 1.

Tabel 1: Schoonoord, Slenerweg: administratieve gegevens van het onderzoek.

Soort Onderzoek	Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek (IVO) - verkennende fase	
Provincie	Drenthe	
Gemeente	Coevorden	
Plaats	Schoonoord	
Locatie / Projectnaam	Slenerweg	
Kaartblad	17E	
Coördinaten hoekpunten onderzoekslocatie	NO – 248285/538016 ZW – 248057/537781	ZO – 248325/537925 NW – 247984/537931
Status terrein (AMK-nr); ARCHIS-nrs	-	
Bevoegde overheid	Gemeente Coevorden	
Toetsing namens bevoegde overheid	Gemeentelijk archeoloog drs. E.E.A. van der Kuijl	
Opdrachtgever	Recreatiecentrum Rijmaaran	
Fase planprocedure	bouwaanvraag	
ARCHIS CIS-code	41347	
ISSNnr.	1871-269X	
Steekproef projectcode	2010-05/08	
Geomorfologie	dekzandrug	
Oppervlakte	circa 3,5 hectare	
NAP hoogte maaiveld	circa 20,1 meter +NAP	
Maximale diepte onderzoek	105 cm onder het maaiveld	
Uitvoering veldwerk	31 mei 2010	
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis / Drents Plateau / E-depot / DINO-loket (boorgegevens)	

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

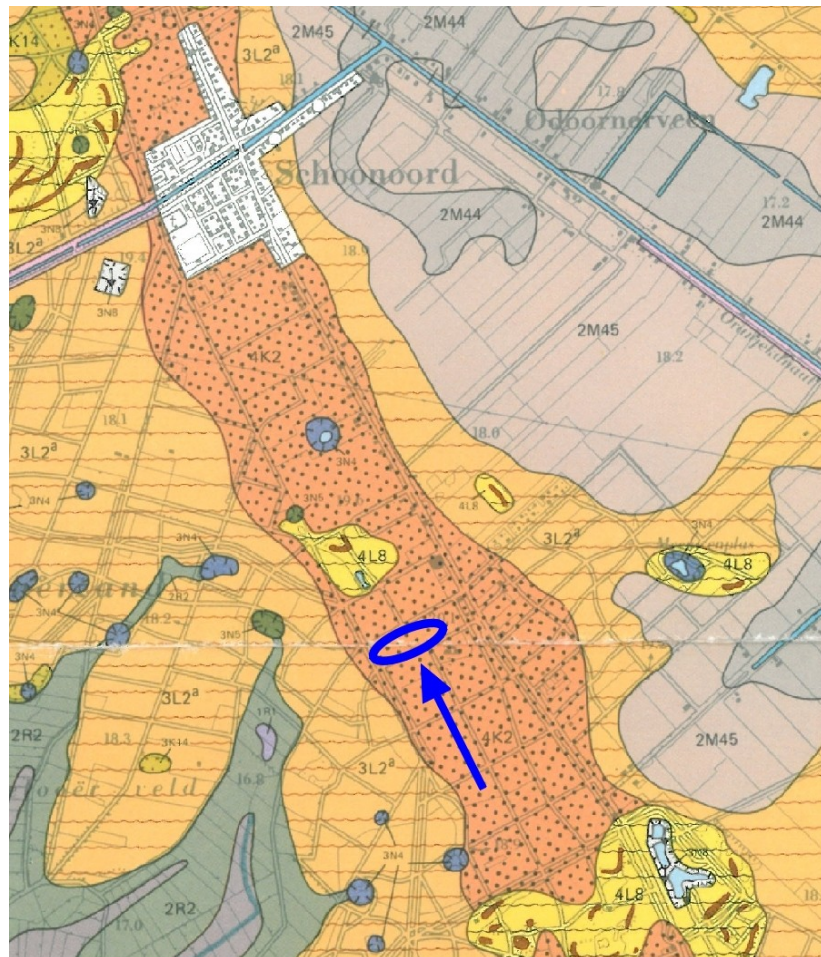
Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van de onderzoekslocatie verzameld. Daartoe zijn de in Tabel 2 weergegeven bronnen geraadpleegd. Aan de hand van het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Tabel 2: Schoonoord, Slenerweg: gebruikte bronnen en kaarten.

<p>Actueel Hoogtebestand Nederland [www.ahn.nl]</p> <p>ANWB, 2004. <i>Topografische Atlas Drenthe 1:25 000</i>. ANWB bv, Den Haag, p.54.</p> <p>Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].</p> <p>http://earth.google.com</p> <p>Indicatieve Kaart Archeologisch Waarden (IKAW) [ARCHIS]</p> <p>Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.1. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl)</p> <p>Mulder, F.J. de, e.a. (eds.). 2003. <i>De Ondergrond van Nederland</i>. Wolters-Noordhoff Groningen/Houten.</p> <p>Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. <i>Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000</i>. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe, Assen, blad 6</p> <p><i>Richtlijnen voor Archeologisch Bureau- en Veldonderzoek in de Provincie Drenthe</i> (versie 1.0, 21 maart 2006).</p> <p>Rijks Geologische Dienst, 1979. <i>Geologische Kaart van Nederland 1:50000. Blad 17 Oost Emmen</i>. Haarlem, Rijks Geologische Dienst, Haarlem.</p> <p>Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 17 Oost Emmen</i>. StiBoKa, Wageningen.</p> <p>Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50000. Blad 17 - 18 Beilen - Roswinkel</i>. StiBoKa, Wageningen.</p> <p>12 Provinciën. 2006/2007. <i>Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.76.</p> <p>12 Provinciën. 2005. <i>Luchtfoto Atlas Drenthe 1:14 000</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, p.118.</p> <p>12 Provinciën. 2008. <i>Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK) 1864</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.52.</p> <p>Uitgeverij Nieuwland, 2006. <i>Grote Historische Topografische Atlas ±1898-1928. Drenthe 1 : 25 000</i>. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg, k.224.</p> <p>Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2001. <i>De Franse Kaarten van Drenthe en de Noordelijke Kust. 1811-1813</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.14.</p> <p>Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. <i>De Atlas van Huguenin: Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.57,</p> <p>Versfelt, H.J. 2003. <i>De Hottinger-Atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen, k.15.</p> <p>Versfelt, H.J. 2004. <i>Kaarten van Drenthe 1500 - 1900</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen.</p> <p>Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. <i>Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000</i>. Wolters-Noordhoff, Groningen, k.84.</p> <p>www.watwaswaar.nl</p> <p>Brongers, J.A. 1976. <i>Air photography and celtic field research in the Netherlands</i>. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.</p> <p>Woltinge, I. 2005. <i>Schoonoord, Manege Rijmaaran. Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek</i>. De Steekproef, Zuidhorn</p>

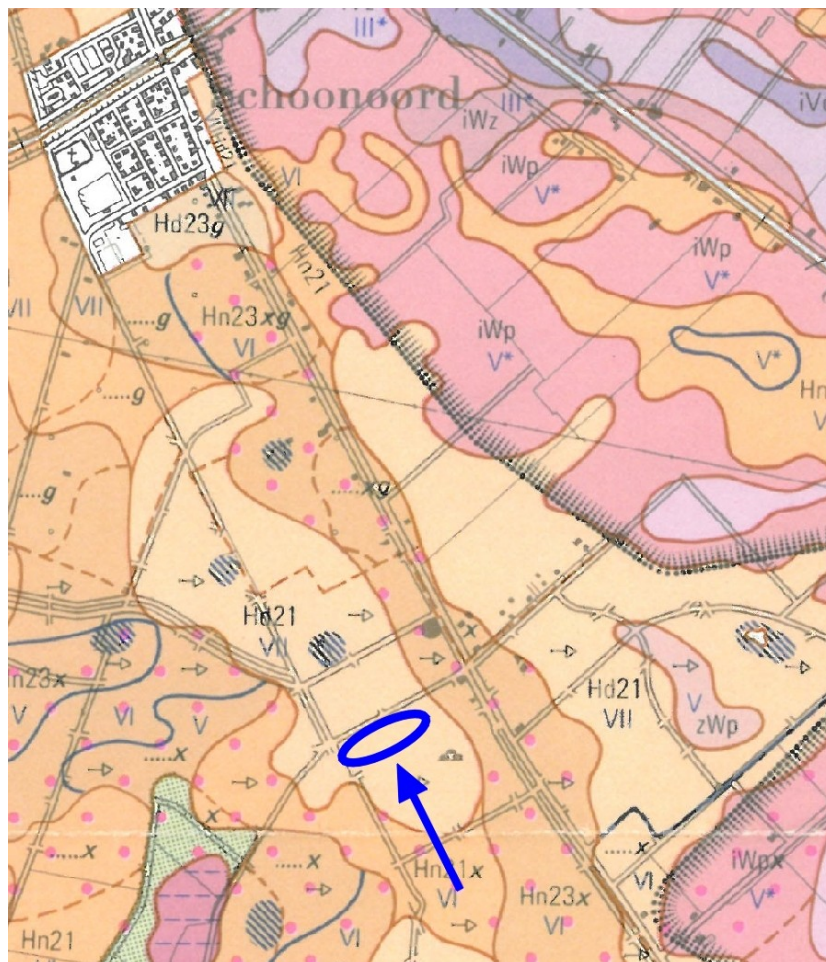
2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04)

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is te zien dat het plangebied op een zandrug ligt die over Schoonoord naar Sleen loopt. Volgens de geomorfologische kaart (Figuur 3) betreft het hier een dunne, parallel aan de Hondsrug lopende zandrug (classificatie 4K2) met ten oosten en westen grondmorene al dan niet met welvingen (3L2^a). Ten zuidwesten van deze rug bevindt zich een dalvormige laagte (2R2) met hier en daar veen (1R1). Hieromheen ligt een aantal kleine moerassige en niet moerassige laagten zonder randwal (3N4 blauw en 3N5 groen). Ten oosten en noordoosten van de zandrug liggen veenkoloniale ontginningsvlakten (2M44 en 2M45). Ook bevindt zich in de omgeving van het plangebied een aantal lage landduinen met bijbehorende vlakke en laagten (4L8).

Figuur 3: Schoonoord, Sleenweg: detail van de geomorfologische kaart 1:50000. De ligging van het plangebied is met een blauwe ellips aangegeven. De kaart is naar het noorden gericht.

Geologisch gezien bestaat het terrein uit een minder dan twee meter dik pakket dekzand (Formatie van Boxtel) uit de laatste ijstijd (Weichselien) dat is afgezet op grondmorene uit de voorlaatste ijstijd (Saalien) (classificatie geologische kaart Dr6). De fysisch-geografische kaart geeft aan dat het plangebied op een heuvelrug ligt met een 40 tot 120 cm dik dekzandpakket (classificatie fysisch-geografische kaart Gh1n, waarbij 'G' staat voor glaciaal: landijsafzettingen (grondmorene) binnen 120 cm onder het maaiveld).

Figuur 4: Schoonoord, Sleneweg: detail van de bodemkaart. De ligging van het plangebied is met een blauwe ellips aangegeven. De bodem bestaat hier uit een haarpodzolgrond gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand (Hd21). De kaart is naar het noorden gericht.

De bodem van het plangebied en de directe omgeving bestaat uit een haarpodzolgrond gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand (classificatie bodemkaart Hd21 met grondwatertrap VII: gemiddeld hoogste grondwaterstand meer dan 80 cm en gemiddeld laagste grondwaterstand meer dan 160 cm onder het maaiveld; zie Figuur 4). In de omgeving bevinden zich veelal haar- en veldpodzolgronden (classificatie Hd21, Hd23, Hn21 en Hn23) met een meer dan 20 cm dikke laag keileem beginnend tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld (toevoeging x) en/of grind beginnend binnen 40 cm onder het maaiveld (toevoeging g). In het veenontginningsgebied in het noordoosten (zie ook de geomorfologische kaart) bestaat de bodem uit moerige podzolgronden met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag (iWp) afgewisseld met veldpodzolgronden (Hn21 en Hn23). In het uiterste noordoosten komt zeggeveen, rietveen of moerasbosveen voor (classificatie iVc) en veen met binnen 120 cm onder maaiveld zand zonder humuspodzol (iVz).

2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04)

Uit de omgeving van het plangebied zijn meldingen bekend van (beschermde) archeologische terreinen en vondsten aan het Centraal Monumenten Archief (CMA) en het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE, voormalig RACM/ROB). Het plangebied bevindt zich direct ten noorden van Boswachterij Sleenerzand, een terrein van zeer hoge archeologische waarde. In dit bos liggen twee percelen met in totaal 17 lage grafheuvels [ARCHIS-nummers 8618, 9679 en 214802]. Dertien van deze grafheuvels stammen uit de periode bronstijd-ijzertijd en vier uit de periode neolithicum/ijzertijd. Mogelijk betreft het hier een urnenveld.

Direct ten westen van dit grafveld ligt een *Celtic Field* oftewel raatakkers uit de ijzertijd/romeinse tijd [ARCHIS-nummers 1190, 8648 en 9581]. Aansluitend hieraan bevindt zich een beschermd terrein met 46 vermoedelijk uit de ijzertijd daterende grafheuvels [ARCHIS-nummers 1355, 33488, 33494, 33495, 33497-33519]. Eén van deze grafheuvels ('Galgenberg') is volledig onderzocht en blijkt te dateren uit de midden-bronstijd [ARCHIS-nummers 1620, 33491 en 238587].

Ten noorden van het *Celtic Field* ligt een beschermd terrein [ARCHIS-nummers 1354, 10127] met daarop het grotendeels gereconstrueerde hunebed D49, de 'Papeloze Kerk'. Ook is in het bos een bronzen sleutel uit de vroege middeleeuwen gevonden [ARCHIS-nummer 214808]. Tot slot is ten zuidwesten van het plangebied een vuursteen bijl uit het midden-neolithicum en een neolithische klopsteen gevonden [ARCHIS-nummer 239964].

Voor een overzicht van de ligging van de meldingen en voor meer informatie wordt verwezen naar Appendix II en Tabel 3.

Tabel 3: Schoonoord, Slenerweg: overzicht van de ARCHIS-meldingen in de omgeving van het plangebied (voor de dateringen en de ligging wordt verwezen naar Appendix I en II).

ARCHIS-nrs	RD-coördinaten	Omschrijving	Datering
CMA			
8618/17E-010	248,784/537,535	17 grafheuvels/urnenveld? <i>Celtic Field</i>	neolithicum-bronstijd-ijzertijd ijzertijd-romeinse tijd
1620/17G-013	248,307/537,263	grafheuvel (Galgenberg, opgegraven in 1934)	bronstijd midden
1354/17E-004	248,433/537,892	megalietgraf/hunebed D49	neolithicum midden
1355/17G-032	248,456/537,161	45 grafheuvels 1 grafheuvel (Galgenberg, opgegraven in 1934)	ijzertijd midden-ijzertijd laat bronstijd midden
8648/17G-039	248,555/537,293	<i>Celtic Field</i>	ijzertijd-romeinse tijd
9581/17E-013	248,453/537,775	<i>Celtic Field</i>	ijzertijd-romeinse tijd
9679/17G-045	248,813/537,460	17 grafheuvels/urnenveld? <i>Celtic Field</i>	neolithicum-bronstijd-ijzertijd ijzertijd-romeinse tijd
CAA			
1190/17EZ-1	248,500/537,600	<i>Celtic Field</i>	ijzertijd-romeinse tijd
10127/17EZ-2	248,480/537,880	megalietgraf/hunebed D49	neolithicum midden
33488//17GN-76	248,429/537,177	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33491/17GN-77	248,305/537,264	grafheuvel, crematie (Galgenberg, opgegraven in 1934)	bronstijd midden
33494/17GN-78	248,325/537,147	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33495/17GN-79	248,419/537,157	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33497/17GN-80	248,412/537,181	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33498/17GN-81	248,431/537,247	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33499/17GN-82	248,464/537,255	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33500/17GN-83	248,493/537,274	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden

33501/17GN-84	248,444/537,189	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33502/17GN-85	248,438/537,174	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33503/17GN-86	248,456/537,182	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33505/17GN-87	248,454/537,164	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33506/17GN-88	248,471/537,173	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33507/17GN-89	248,474/537,150	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33508/17GN-90	248,490/537,181	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33509/17GN-91	248,496/537,174	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33510/17GN-92	248,507/537,176	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33511/17GN-93	248,516/537,174	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33512/17GN-94	248,520/537,162	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33513/17GN-95	248,524/537,179	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33514/17GN-96	248,530/537,167	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33515/17GN-97	248,535/537,176	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33516/17GN-98	248,547/537,172	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33517/17GN-99	248,537/537,226	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33518/17GN-100	248,561/537,179	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33519/17GN-101	248,565/537,171	grafheuvel, crematie (één van 46, zie 1355/17G-032)	ijzertijd midden
33539/17GN-6	248,240/537,230	vuursteen urnenveld grafheuvel, crematie	neolithicum ijzertijd romeinse tijd
214802/17EZ-30	248,800/537,500	12 grafheuvels (onderdeel van het complex van 17 grafheuvels/urnenveld?)	neolithicum-ijzertijd
214808/17EZ-32	248,450/537,760	bronzen sleutel	middeleeuwen vroeg
238587/17GN-77	248,306/537,264	grafheuvel, crematie (Galgenberg, opgegraven in 1934) met kringgreppel, paalkransen, 2 skeletten in boomkisten, inhumatiegraf, menselijk bot en crematieresten van secundaire begravingen, randhielbijl, 2 gouden spiraalringetjes, 1 getordeerd polsringetje, 1 slijpsteen, 1 bronzen pijlpunt en handgevormd aardewerk	brons-tijd midden
239964/17GN/171	247,275/537,150	vuurstenen bijl (Flint-Rechteckbeil) kloppsteen/retouchoir (dobbelseenvormig)	neolithicum midden B neolithicum

Ten oosten van het huidige plangebied heeft De Steekproef bv in 2005 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd op het deel van het terrein van Recreatiecentrum Rijmaaran dat nu in gebruik is als parkeerplaats en minicamping [Onderzoeksmelding 14754]. De bodem bleek hier niet meer intact te zijn (vergraven) en er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03)

Het plangebied is voor zover bekend nooit bebouwd geweest. In historische atlanten is te zien dat het plangebied Slenerweg in een laat ontgonnen gebied ligt. Op Figuur 5 is een uitsnede uit de militaire topografische kaart van 1904 afgebeeld. De Slenerweg is hierop zichtbaar, maar voor de rest van het gebied onder Schoonoord is heide ingetekend, namelijk het Zweelosche Veld en het Ellerts Veld. Op de militaire topografische kaart uit 1928 is alleen het westelijke deel van het plangebied nog heide.

Figuur 5: Schoonoord, Slenerweg: detail van een historische kaart uit 1904. De ligging van het plangebied is met een blauwe ellips aangegeven.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)

Op de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden (IKAW) ligt het plangebied binnen een zone met een hoge trefkans voor archeologische waarden.

In de richtlijnen van de provincie Drenthe staan enkele onderzoeksvragen geformuleerd. Deze zijn hier cursief weergegeven.

- *Zijn er binnen het plan-/onderzoeksgebied bekende archeologische waarden aanwezig?*

Binnen het plangebied zijn geen bekende archeologische waarden aanwezig.

- *Wat is de archeologische verwachting van het gebied buiten de reeds bekende AMK-terreinen?*

In de omgeving van het plangebied zijn sporen en vondsten aangetroffen uit het neolithicum tot en met de ijzertijd en mogelijk de Romeinse tijd. Hoewel binnen het plangebied geen vondsten of sporen bekend zijn, is gezien de vele vondsten in de directe omgeving de archeologische verwachting voor dit terrein hoog voor de periode neolithicum, bronstijd, ijzertijd en Romeinse tijd.

De archeologische indicatoren uit deze perioden kunnen bestaan uit bewerkt en/of verbrand vuursteen, verbrande hazelnootdoppen, scherven aardewerk, metalen voorwerpen en houtskoolconcentraties die kunnen wijzen op de aanwezigheid van haardplaatsen of haardkuilen.

Archeologische indicatoren uit latere perioden worden niet verwacht, vanwege de late ontginning van het gebied ten zuidoosten van Schoonoord.

- *Zijn er binnen de verwachtingszones specifieke aandachtslocaties aan te geven?*

Ja, het oostelijke deel heeft een hogere verwachting vanwege de hogere ligging.

- *Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen in het plangebied?*

Volgens de informatie van het KLIC lopen er geen leidingen door het plangebied. Mogelijke verstoring zal te maken hebben met recente ploegactiviteiten.

- Welk vervolgonderzoek is er nodig om de door het bureauonderzoek in beeld gebrachte specifieke archeologische verwachting te toetsen?

Voor dit plangebied wordt een archeologisch veldonderzoek door middel van boringen geadviseerd en indien mogelijk een veldkartering. Door het uitvoeren van grondboringen kan verstoring of gaafheid van de bodem worden vastgesteld.

Tabel 4: Schoonoord, Slenerweg: specificatie archeologische verwachting.

Periode	Grondlaag (verwachte diepte grondsporen)	Complextype
paleolithicum/mesolithicum	<i>boven in het dekzand (lage verwachting)</i>	<i>losse vondsten</i>
neolithicum	<i>boven in het dekzand (hoge verwachting)</i>	<i>losse vondsten, nederzetting of grafveld</i>
bronstijd	<i>boven in het dekzand (hoge verwachting)</i>	<i>losse vondsten, nederzetting of grafveld</i>
ijzertijd/romeinse tijd	<i>boven in het dekzand (hoge verwachting)</i>	<i>losse vondsten, nederzetting of grafveld</i>
middeleeuwen/nieuwe tijd	<i>in de bouwvoor (lage verwachting)</i>	<i>losse vondsten</i>

3. Veldonderzoek

3.1 Plan van Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01)

Het veldwerk is uitgevoerd op 31 mei 2010 conform KNA 3.1 en de richtlijnen voor archeologisch bureau- en veldonderzoek in de provincie Drenthe (versie 1.0, 21 maart 2006). Tijdens het veldonderzoek is het verwachtingsmodel zoals geformuleerd in paragraaf 2.5 getoetst. Voor het inventariserende booronderzoek (verkennende fase) is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van twaalf centimeter. Op deze wijze is bepaald in welke mate de bodem intact is en wat de kans is op archeologische lagen en/of grondsporen. De provincie Drenthe eist minimaal zes boringen per hectare (verkennende fase) tot twintig boringen per hectare (karterende fase), afhankelijk van de gaafheid van de bodem. In het circa 3,5 hectare grote plangebied zijn 21 boringen geplaatst.

De opgeboorde grond is gezeefd op een 4 mm zeef en bekeken op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Daarnaast zijn de diepte, lithologie en kleur (m.b.v. Munsell) bepaald alsmede alle overige bijzonderheden en archeologische indicatoren zoals houtskool, bewerkt of verbrand vuursteen, aardewerk, etc. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode en ingevoerd in het boorprogramma BORIS.

Verspreid over het terrein zijn in twee boorraaien zestien boringen uitgezet (zie Figuur 6 boring 1 t/m 16). De afstand tussen de raaien beslaat 35 meter; de onderlinge afstand tussen de boringen op een raai bedraagt 40 meter. De boringen zijn geplaatst in een verspringend grid. In het noordwestelijke deel van het terrein is één boring gezet (boring 17). De bodem bleek hier totaal verstoord te zijn. Daarnaast gaf de eigenaar aan dat dit deel niet als camping maar als biotoop met inheemse beplanting wordt ingericht. Hierdoor zullen slechts minimale bodemingrepen plaatsvinden. Daarom is besloten hier geen verdere boringen te plaatsen. Omdat in boring 1 en 2 nog een redelijk gave podzolbodem is aangetroffen, zijn de laatste vier boringen (boring 18 t/m 21) rond deze twee boringen geplaatst om een hogere boordichtheid te verkrijgen.

Het perceel is gekarteerd door deze in banen met een onderlinge afstand van vijf meter af te lopen. Op het noordwestelijke deel van het terrein (waar boring 17 is gezet) is wegens de begroeiing geen veldkartering uitgevoerd. Vanwege de aangetroffen slechte bodemkwaliteit werd niet noodzakelijk geacht dit in een later stadium alsnog te doen.

Van alle boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogten van de boorlocaties zijn met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) bepaald. Voor de NAP-hoogtes en de RD-coördinaten van de afzonderlijke boorpunten wordt verwezen naar de boorstaten en boorbeschrijvingen in Appendix III.

3.2 Resultaten veldwerk (KNA 3.1 VS02, VS03)

Bodem

Een intact podzolprofiel bestaat uit een donkergrijze A-horizont, gevolgd door een E-horizont (lichtgrijze uitspoelingslaag), een B-horizont (donkerbruine inspoelingslaag), een humusarme BC-horizont (licht geelbruine overgangslaag) en de C-horizont (geel zand waarin geen bodemvorming heeft plaatsgevonden). De bodem in het plangebied Slenerweg is echter niet meer intact. Volgens de zoon van de eigenaar is de grond verploegd en is vooral het midden en westelijke deel van het terrein door lokale boeren gebruikt als 'vuilstort'.

Het perceel loopt naar het westen toe af. Als gevolg van het ploegen op dit glooiende perceel varieert de bouwvoor in dikte van 20 tot maximaal 60 centimeter. Onder de bouwvoor is vooral een verstoorde podzoldodem aangetroffen. De bouwvoor is in boringen 4, 6, 8, 9, 11, 12 en 18 verstoord met een restant van een E-horizont. Deze E-horizont is afkomstig van elders op het terrein. Hieronder is namelijk geen B- of onverstoorde BC-horizont waargenomen. Over het algemeen wordt de bouwvoor gevolgd door een verstoorde BC-horizont of door de C-horizont. Alleen in boring 15 is geen geel zand aangeboord. De bodem zat hier vol met puin en rommel zodat is besloten de boring op een diepte van 60 centimeter te beëindigen. Voor een uitgebreide bodembeschrijving wordt verwezen naar de boorbeschrijvingen in Appendix III.

Omdat in boringen 1 en 2 een redelijk intact podzolprofiel is aangetroffen zijn hier nog extra boringen gezet (boringen 18, 19, 20 en 21). In boring 19 bevond zich direct onder de bouwvoor de C-horizont; in boring 18 bevond zich hiertussen nog een met de E-horizont verstoorde BC-horizont.

Ter hoogte van boringen 20 en 21 werd nog een redelijk intacte podzolbodem waargenomen. In beide boringen zijn een vermengde E- en B-horizont aangetroffen met daaronder een intacte BC-horizont. Omdat tussen boring 2 en 3 het gele zand aan de oppervlakte lag, zijn hier geen verdere boringen gezet.

Keileem is alleen aangetroffen in boring 1 vanaf een diepte van 75 centimeter.

Figuur 6: Schoonoord, Slenerweg: situatietekening met de boorlocaties [naar Google Earth]. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. Het plangebied is met een blauwe lijn aangegeven (RD-coördinaten plangebied: NO – 248285/538016, ZO – 248325/537925, ZW – 248057/537781, NW – 247984/537931).

Archeologie

Binnen het plangebied is de bodem deels verploegd en vergraven. De bovenste lagen van de oorspronkelijk aanwezige podzolbodem zijn hierdoor verdwenen of verstoord. Een uitzondering is de bodem in het zuidoostelijke deel bij boringen 1, 2 en 18-21.

Tijdens de veldkartering is op het midden en westelijke deel van het perceel een aantal artefacten gevonden (Tabel 5). Het gaat hier om twee vuurstenen afslagen, een fragment verbrand en mogelijk geslepen vuursteen en 4 stukken verbrand vuursteen.

Tabel 5: Schoonoord, Slenerweg: tabel van vondsten.

Vondstnummer	Omschrijving	RD-coördinaten
1	vuurstenen afslag met negatief	248,158/537,881
	mogelijk gepolijst verbrand vuursteen	248,158/537,881
2	vuurstenen afslagje met negatieven	248,055/537,846
3	stukje verbrand vuursteen	248,065/537,839
4	3 stukken verbrand vuursteen	248,119/537,861

4. Conclusies en advies (KNA 3.1 VS07)

Het plangebied ligt ten zuiden van Schoonoord op een smalle zandrug die over Schoonoord naar Sleen loopt. Uit het plangebied zelf zijn geen eerdere vondsten bekend. In de directe omgeving van het onderzochte terrein bevinden zich een hunebed uit het neolithicum, grafheuvels uit de periode neolithicum t/m ijzertijd en een *Celtic Field* uit de ijzertijd/romeinse tijd. Ook zijn in de omgeving vondsten bekend uit deze perioden.

Dit houdt in dat in de directe omgeving van het plangebied Slenerweg vanaf het neolithicum tot en met de ijzertijd en mogelijk de romeinse tijd mensen actief zijn geweest.

Voorafgaand aan het veldwerk is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. De resultaten van het veldwerk voldoen hier deels aan. In het midden en westelijke deel van het terrein is de bodem totaal verploegd. De hier aangetroffen E-horizont is afkomstig van andere delen van het terrein. In het zuidoostelijke deel rond boringen 1, 2, 18, 19, 20 en 21 is de podzolbodem nog deels intact. Hier is een vermengde B-horizont aangetroffen met daaronder een intacte BC-horizont. In boringen 20 en 21 is ook een met de bouwvoor vermengde E-horizont waargenomen. Het is mogelijk dat er in de intacte BC-horizont en in de C-horizont grondsporen aanwezig zijn. Voor de aanwezigheid van archeologische waarden in deze lagen zijn tijdens het booronderzoek echter geen aanwijzingen gevonden. Met de veldkartering zijn in het midden en westen van het terrein wel drie vuurstenen artefacten gevonden, alsmede enkele stukken verbrand vuursteen.

Advies

Op basis van de bovenstaande resultaten concluderen wij dat de bodem in het hoger gelegen, zuidoostelijke deel van het gebied (rond boringen 1, 2 en 18-21) nog redelijk intact is. In de gave BC-horizont en in de C-horizont kunnen zich grondsporen bevinden. Daarnaast is tijdens de veldkartering een drietal vuurstenen artefacten en een aantal stukken verbrand vuursteen aangetroffen, en grenst het perceel aan een archeologisch zeer waardevol terrein met sporen uit het neolithicum tot en met de romeinse tijd.

Wij adviseren daarom geen bodemingrepen uit te voeren in het op Figuur 6 rood aangegeven deel van het plangebied. Indien planinpassing niet mogelijk is dient een proefsleuvenonderzoek uit te worden gevoerd. Een dergelijk onderzoek dient te worden uitgevoerd door een daartoe gecertificeerd archeologisch onderzoeksbureau volgens een door de bevoegde overheid goed te keuren Programma van Eisen (PvE). Buiten de zone rond de boringen 1, 2, 18, 19, 20 en 21 geven de resultaten van het onderzoek (sterk verstoorde bodem) geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek.

Wij wijzen erop dat indien er bij de uitvoering van werkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, deze conform de Monumentenwet 1988 artikel 53 & 54 direct dienen te worden gemeld bij zowel de gemeente Coevorden, de gemeentelijk archeoloog, drs. E.E.A. van der Kuijl, afd. FRO, Postbus 30001, 7800 RA Emmen, 06-51873933, e.kuijl@emmen.nl, als de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Drents Plateau, Stationsstraat 11, 9401 KV Assen, 0592-305932 / 06-22662601, w.sanden@drentsplateau.nl.

Appendix I

Schoonoord, Slenerweg Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronsijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronsijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronsijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronsijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronsijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronsijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix III

Schoonoord, Slenerweg
Boorbeschrijvingen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode